

REGIONALT
CANCERCENTRUM
UPPSALA ÖREBRO

RCC:s preventionsarbete

Nätverket Hälsofrämjande Hälso- och Sjukvård
Svenska Läkarförbundet, Socialstyrelsen

Johan Ahlgren 2019-10-22

En nationell cancer-strategi för framtiden, SOU 2009:11

En nationell plan för hur
svensk cancersjukvård ska
utvecklas för att klara av
framtida utmaningar.

En nationell cancerstrategi
för framtiden

*Beträffande av
Utredningen En nationell cancerstrategi
Stockholm 2009*

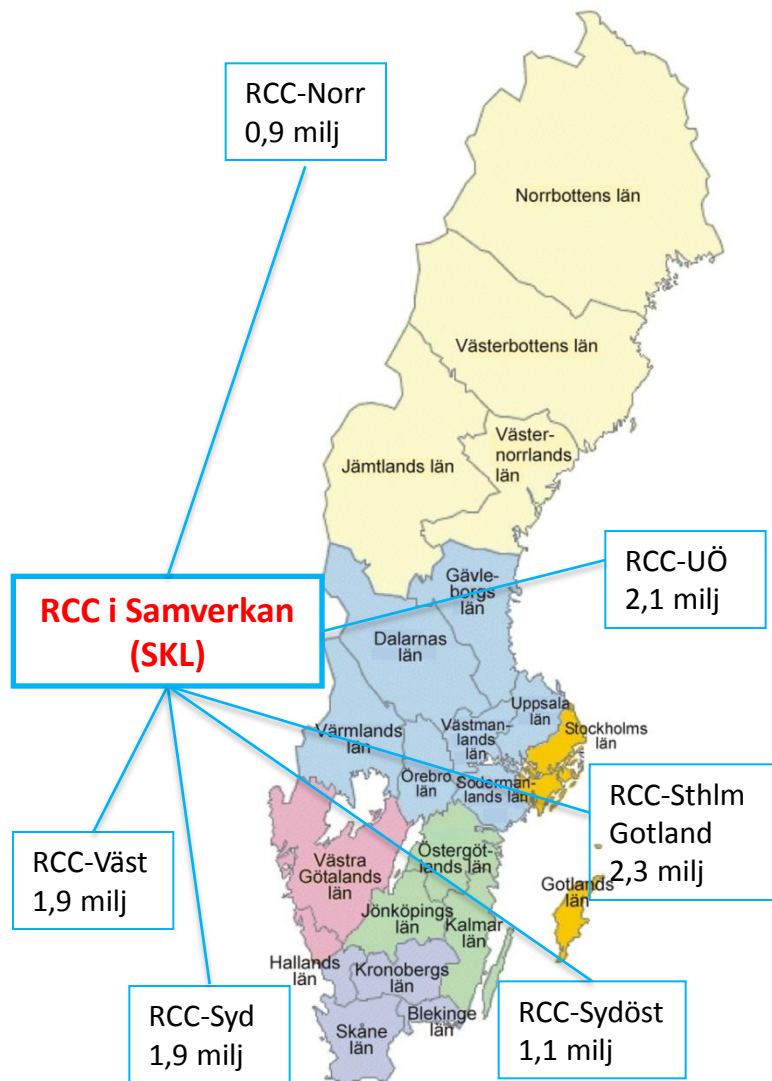
Se kommentar under bilden

Cancerstrategins tio kriterier:

- **Förebyggande insatser och tidig upptäckt av cancer**
- Vårdprocesser
- Psykosocialt stöd, rehabilitering och palliativ vård
- Patientens ställning i cancervården
- Utbildning och kompetensförsörjning
- Kunskapsstyrning
- Klinisk cancerforskning och innovation
- Ledningsfunktion, RCC-samverkan och uppföljning av cancervårdens kvalitet
- Utvecklingsplan för cancervården i sjukvårdsregionen
- Nivåstrukturering

+ From 2019, satsning på barncancervården

6 Regionala cancercentra (RCC)

- Start 2010 / 2011
- 225 miljoner i etableringsmedel 2010-2014
- 10 kriterier – framtagna av Socialdepartementet
- 2010-2018 Överenskommelser med SKL om utvecklingen av cancervården

RCC i samverkan – RCC-organisationens nationella ledningsgrupp

Nationella cancersamordnaren + De sex RCC-cheferna = RCC-sam
Hans Hägglund

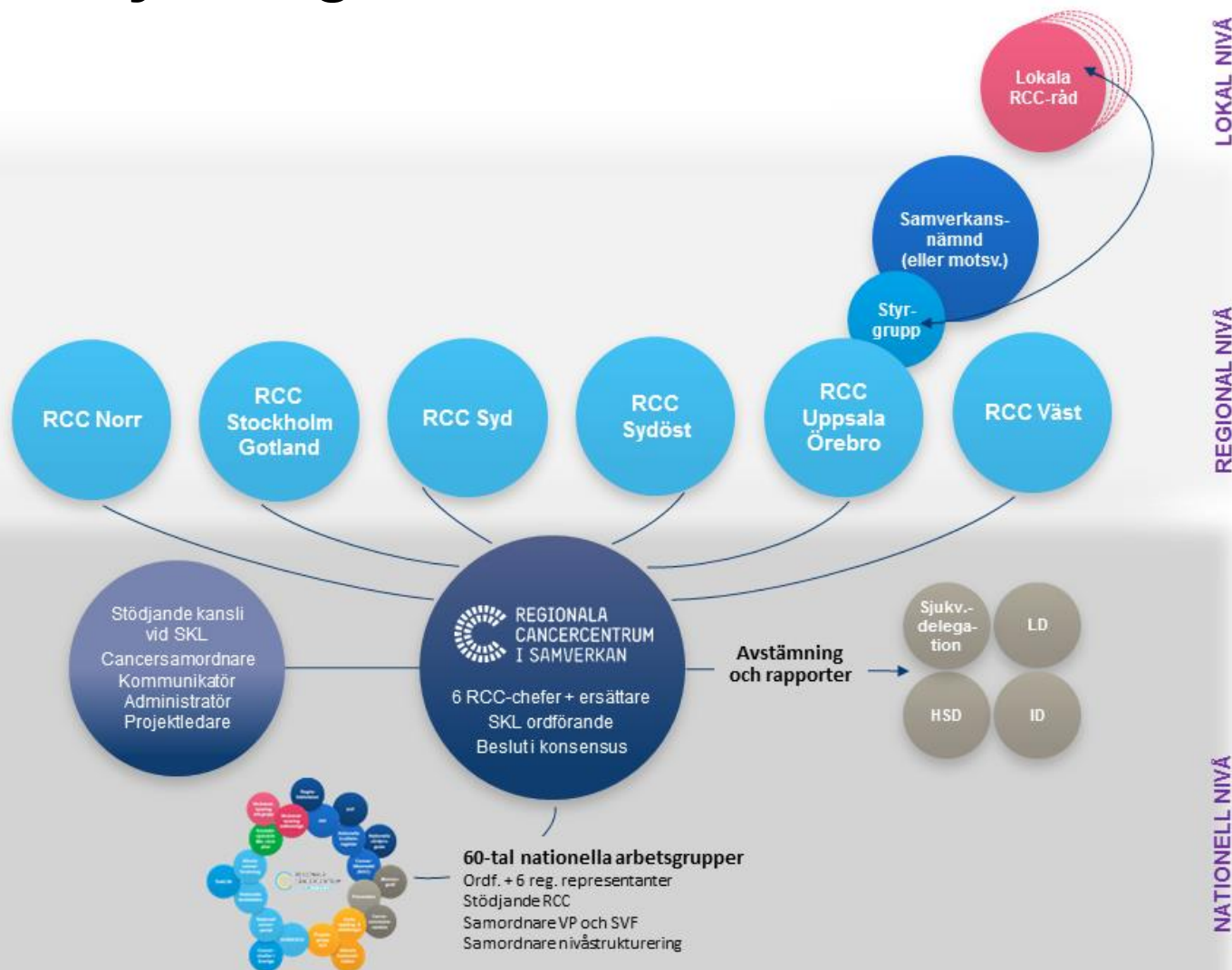
RCC i samverkan

- är kopplat till SKL genom "cancerteamet"
- RCC-sam har regelbundna kontakter med Socialdepartementet
- deltar i diskussioner kring ÖK
- rapporterar till Kunskapsstyrningens styrgrupp
- ansvarar för nationella strategiska beslut
- ansvarar för nationella vårdprogramgrupper samt nationella kvalitetsregister via AKI*

ÖK = Överenskommelser Socialdepartementet och SKL/RCC

AKI = arbetsgrupp för kvalitetsregister och INCA

Så styrs regionala cancercentrum

RCCs nationella arbetsgrupper

Långsiktig inriktning för det nationella arbetet med cancervården. Maj 2018

- 1. Förebygga och upptäcka cancer tidigt**
2. Bättre rehabilitering, uppföljning och palliativ vård,
3. Mer sammanhållna vårdprocesser där endast medicinskt motiverade väntetider förekommer
4. En mer välfungerande kompetensförsörjning
5. En mer effektiv kunskapsstyrning
6. Goda metoder för att samla och sprida fördjupad patientinformation om cancer
7. En mer effektiv och ändamålsenlig ledning och styrning av cancervården
8. En stärkt ställning för cancerpatienter och ett förbättrat stöd till närstående
9. Bättre förutsättningar för klinisk cancerforskning och innovation
- 10. En stärkt cancervård för barn och unga**

<https://www.regeringen.se/informationsmaterial/2018/05/langsiktig-inriktning-for-det-nationella-arbetet-med-cancervarden/>

Nationella kunskaps-
styrningens styrgrupp

KS - beredningsgrupp

Nationella samverkans-
områden 7 st

Nationella Programområden NPO
(totalt 24 st) **RCC i sam**

**RCC i relation till
kunskapsstyrningens
organisation.**

**NPO-cancersjukdomar
"vilande"**

**RCC ska samverka med
NPO levnads-vanor,
äldres hälsa**

Regionala Programområden
RPO
RCCstyrgrupp

Patient och
närstående
representanter

Lokala Programområden
LPO
Cancerråden

Primärvård/Nära vård

Diagnostik/Kirurgi/urologi/
gynekologi/onkologi/mfl

RCC:s arbete har en tydlig riktning mot cancervården...

Kvalitetsregister	30 st
Nationella VP	37 st
Standardiserade Vårdförlopp	31 st
Vårdprocessgrupper (diagnos)	28 st
Stödprocesser (rehab, palliation läkemedel, screening/tidig diagnos)	4 st
Cancerpreventionsplan	1 st
Nationell arb.gr. Cancerläkemedel	1 st
Cancerläkemedelsregister	1 st
Nationellt regimbibliotek	1 st
MobilAPPen "Cancervård"	1 st
Cancerstudier i Sverige	

RCC-förutsättningar

- Olika RCC:n har olika förutsättningar: Sthlm Gotland vs Uppsala Örebro
- Alla regioner har folkhälsoenheter
- Cancerprevention i relation till folkhälsoarbetet i stort?
- RCC:s uppdrag, att jobba mot sjukvården. Jobba direkt mot befolkningen?

Preventionsbegrepp inom Cancerområdet

- Primärprevention: förhindra att cancer uppstår
- Sekundärprevention: Tidig upptäckt och behandling (under symtomfri fas)
- Tertiärprevention: lindra/bromsa effekterna av cancer när den uppstått

Bättre levnadsvanor inom cancervården

Flera syften:

- Behandlingseffekten påverkas gynnsamt
 - Minska risken för återfall
- Cancerrehabilitering!

 - Biverkningar kan mildras
 - Preoperativt rökstopp
 - Rökstopp inför strålbehandling
 - Minska fatigue
 - Rehabilitering fysisk aktivitet påskyndar återhämtning
 - Förbättrad livskvalitet

Cancerrehabilitering!
- Primärprevention för (ny) cancer och andra sjukdomar

Nationell arbetsgrupp för prevention

- Rådgivande till RCC i sam
- Samverka med Nat.vårdprogramgrupperna
- Samverkan med andra nationella aktörer
- Sprida kunskap kring prevention/levnadsvanor
- Samverka med kvalitetsregister m.m.

Sjukvårdsregionala/regionala arbetsgrupper

- Samverkan med andra delar av kunskapsstyrningen
- Samverkan med Folkhälsoenheterna
- Kunskapsstöd till chefer och befattningshavare
- Samverkan med barnhälsovård, skolor, föreningsliv m.m.
- Uppföljningsbara mål

Cancerrehabilitering: omfattande arbete med levnadsvanor. Samverkan med patientrepresentanter, samverkan med kontaktsjuksköterskenätverk och vårdprocessgrupper.

Förebyggande insatser och tidig upptäckt av cancer

RCC:s **pågående** aktiviteter

Levnadsvanor – primärprevention

- Start "Sunda Solvanor", broschyr BVC
- Preventionsplaner + Cancerkalkylator

Vaccination, mot tex HPV

Screeningverksamhet som förebygger cancer

- Cervixcancer – cellprovstaging, inkl HPV-testning, uppgradering!
- Tarmcancerscreening RCC samv och SoS screeningråd allmänt införande start 2019 – implementering pågår!

Screeningverksamhet baserad på tidigdiagnostik av cancer

- Bröstcancer – mammografi – kvalitetsregister på gång!

Andra aktiviteter som syftar till tidig diagnostik

- Organiserad prostatacancertestning (OPT), start 2019
- Malignt melanom – teledermatoskopi
 - Exemplet Gävleborg, TD infördes 2014
137% ökning av antalet melanom, halvering av antalet biopsier till patologavd
- Alarmsymtom som signalerar cancer
 - Lathund för primärvården
 - Välgrundad misstanke i SVF

12 råd som räddar liv – Europeisk kodex mot cancer

- 1 Rök inte. Använd inte någon form av tobak.
- 2 Gör ditt hem rökfritt. Arbeta för att göra din arbetsplats rökfri.
- 3 Se till att ha en sund kroppsvikt.
- 4 Var fysiskt aktiv i vardagen. Begränsa tiden du sitter ner.
- 5 Ät mycket fullkornsprodukter, baljväxter, grönsaker och frukt. Begränsa intaget av kaloririka livsmedel och undvik sötade drycker. Undvik bearbetat kött och begränsa intaget av rött kött och mat med hög salthalt.
- 6 Begränsa ditt intag av alkohol. För att förebygga cancer, undvik helst alkohol helt.
- 7 Undvik för mycket sol, detta gäller särskilt barn. Använd solskyddsprodukter. Sola inte i solarium.
- 8 Skydda dig mot cancerframkallande ämnen på din arbetsplats genom att följa hälso- och säkerhetsföreskriftena.
- 9 Ta reda på om du är utsatt för höga nivåer av radon i din bostad. Vidta åtgärder för att minska en hög radonnivå.
- 10 Amma ditt barn om du har möjlighet att göra det. Begränsa användningen av hormonbehandlingar.
- 11 Se till att dina barn deltar i vaccinationsprogram mot hepatit B och humant papillomvirus (HVP).
- 12 Delta i de screeningprogram som erbjuds för att upptäcka: tjocktarmscancer, bröstcancer och livmoderhalscancer.

www.cancer-code-europe.iarc.fr/index.php/sv/

Figur 1. Europeisk kodex mot cancer.

Cancerpreventionsplan

Uppsala-Örebro sjukvårdsregion 2017-2018

”

Enligt världshälsoorganisationen (WHO) kan goda levnadsvanor förebygga upp till 30 procent av all cancer”

Cancerpreventionsplan

Evidensbaserat kunskapsstöd för cancerprevention
i Västra sjukvårdsregionen 2017 och framåt

”

Enligt Världshälsoorganisationen, WHO, kan upp till 30 procent av all cancer förebyggas genom livsstilsförändringar.

REGIONALT
CANCERCENTRUM
UPPSALA ÖREBRO

Cancerpreventionskalkylatorn

Tobaksrökning

DEN EUROPEISKA KODEXEN MOT CANCER – 12 RÅD SOM RÄDDAR LIV

1.

Rök inte. Använd
inte någon form
av tobak.

2.

Rök inte i ditt hem.
Uppmuntra till en
rökfri arbetsplats.

CANCERPREVENTIONS- KALKYLATORN BERÄKNAR ATT

Om andelen rökare vore lika låg i befolkningen som hos gruppen män och kvinnor med eftergymnasial utbildning, dvs. 5 %, skulle det innebära totalt 354 färre nya fall per år av cancer i Uppsala-Örebro sjukvårdsregion (246 färre nya fall av enbart lungcancer).

Minskad kostnad

Kommuner
33,6 milj kr

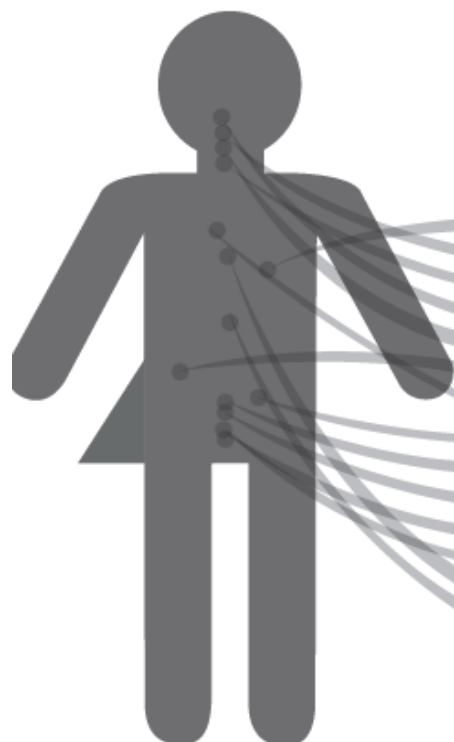
Försäkrings-
kassan
28,4 milj kr

HSV
31,4 milj kr

Totalt
93,4 milj kr

CANCERCENTRUM
UPPSALA ÖREBRO

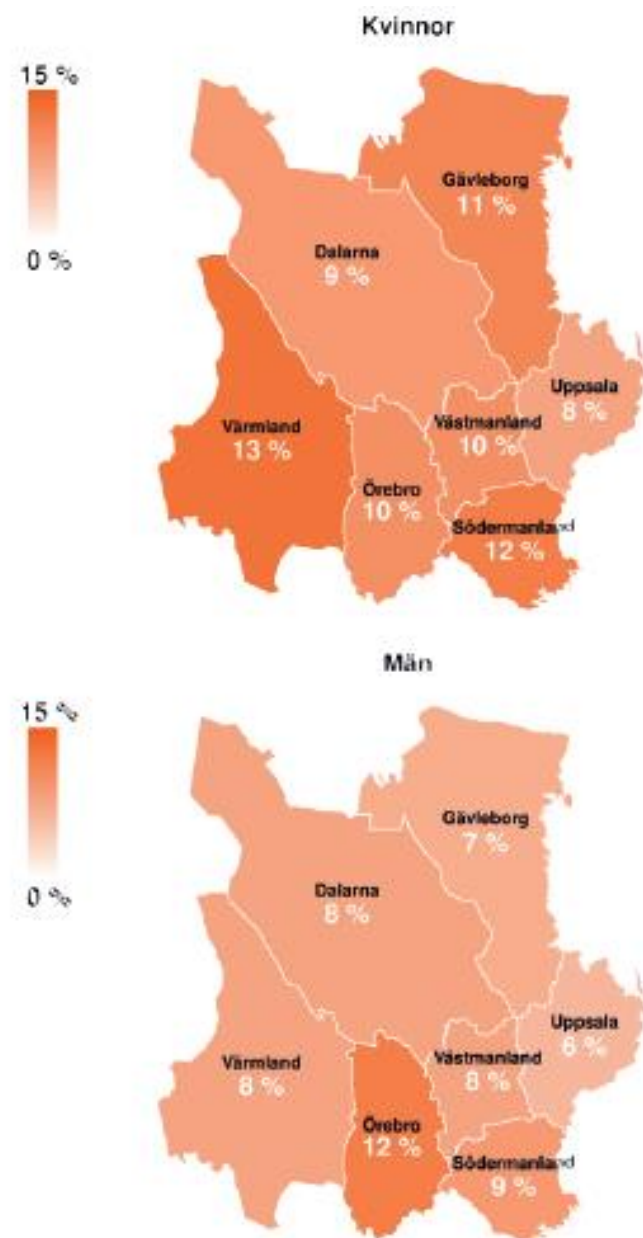
CANCER RELATERAD TILL TOBAKSRÖKNING

lungcancer
 munhålecancer
 öron- näs- och halscancer (inkl. svalg)
 näshålecancer
 strupcancer
 lever- och gallgångscancer
 leukemi
 njurcancer och cancer i urinledare
 äggstockscancer
 livmoderhalscancer
 urinblåsa
 tjock- och ändtarmscancer
 bukspottkörtelcancer
 magsäckscancer

Dessutom finns det visst stöd (ej helt säkerställt) för sambandet med bröstcancer.

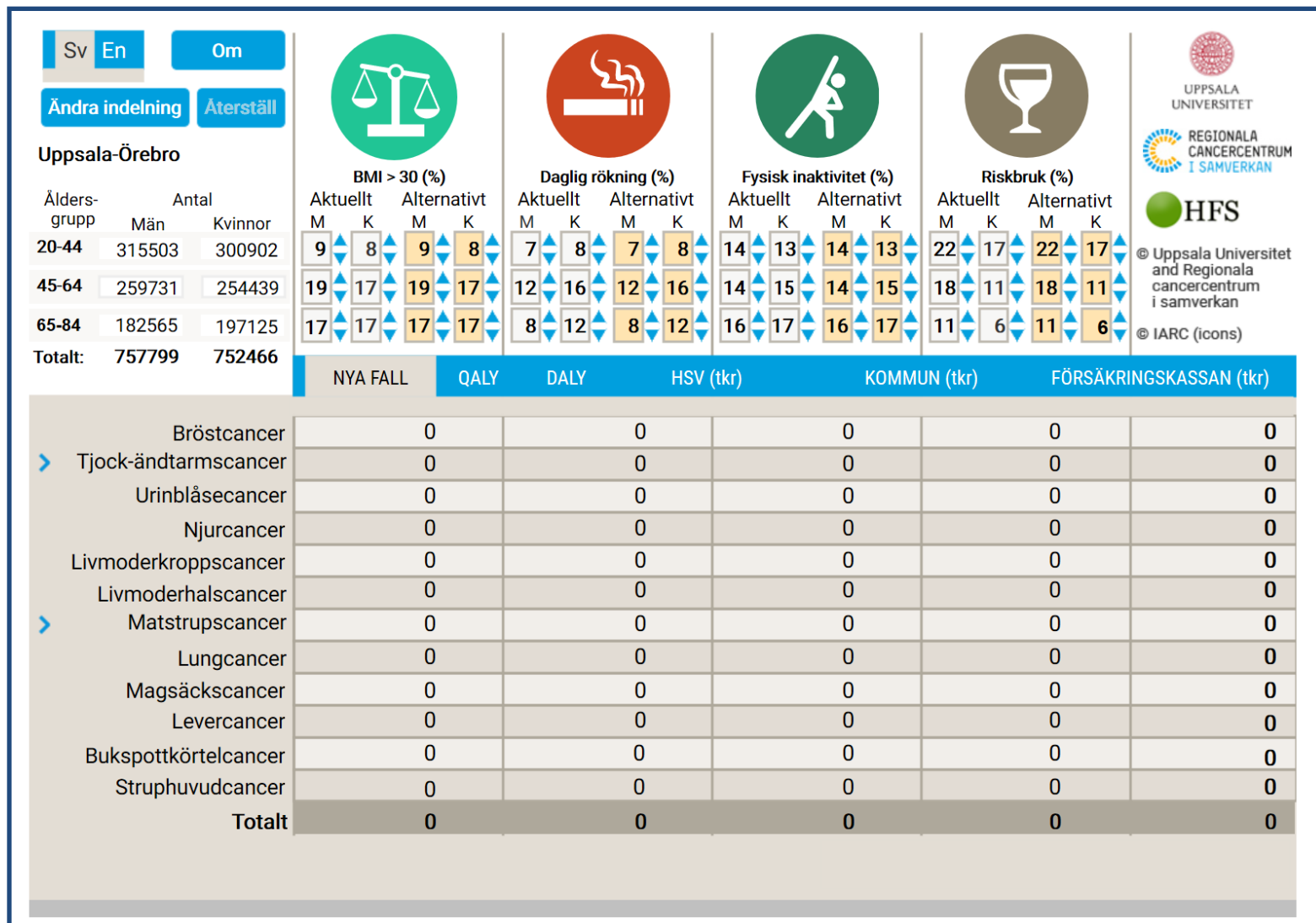

REGIONALT
CANCERCENTRUM
UPPSALA ÖREBRO

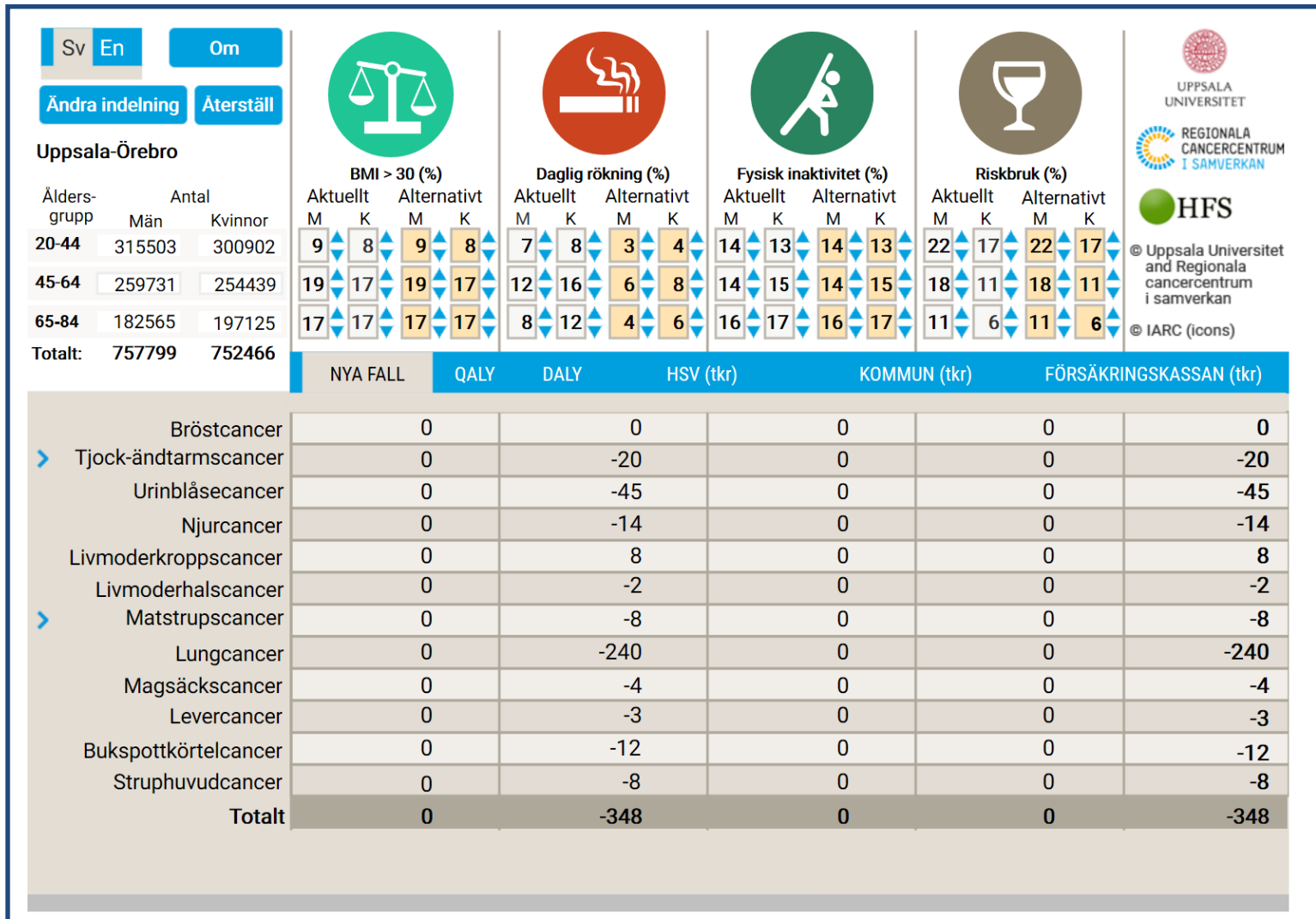

Figur: andel rökare i länen

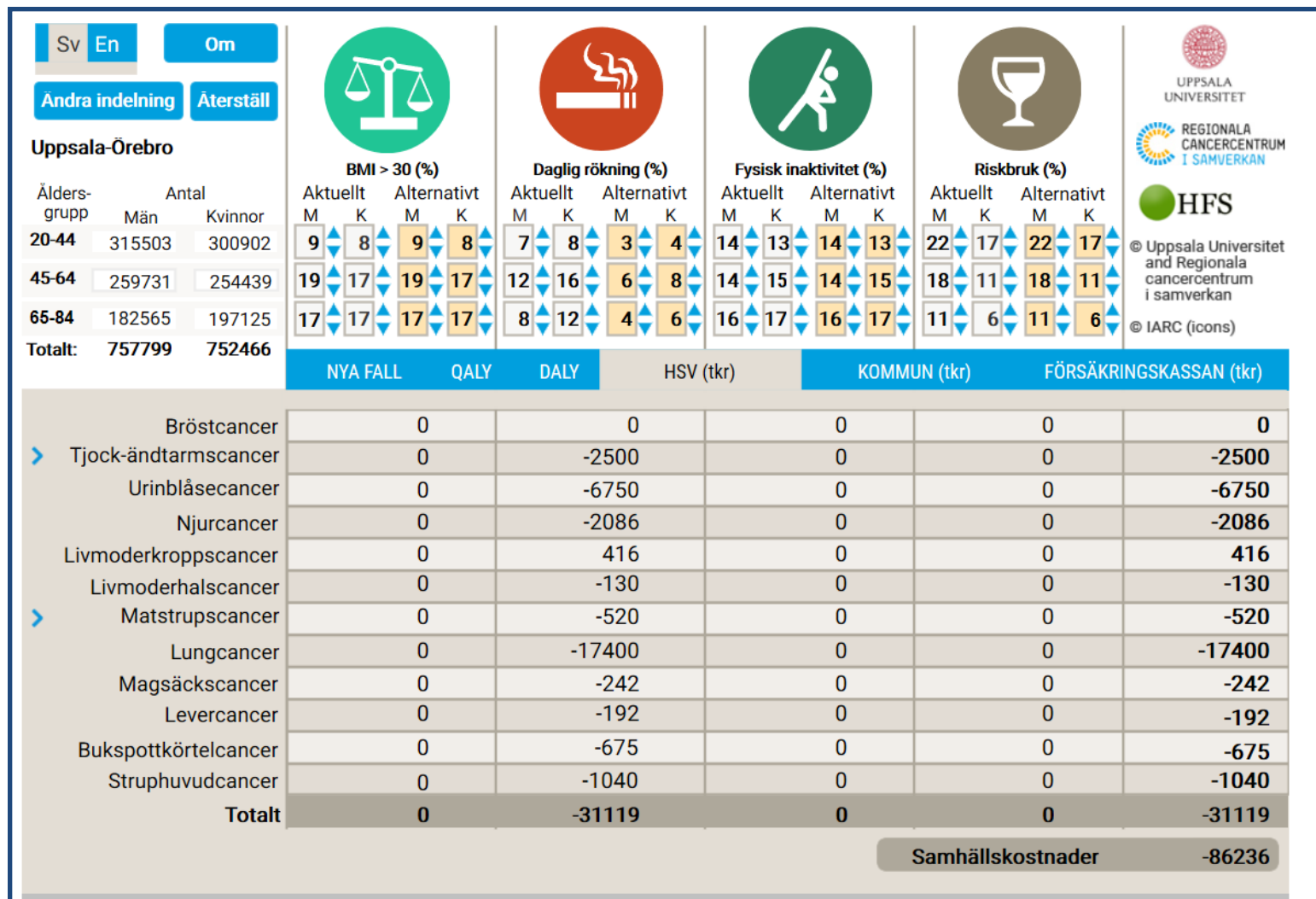
Cancerpreventionskalkylatorn, exempel: Hur många färre lungcancerfall om rökningen halveras?

Cancerpreventionskalkylatorn, exempel: Hur många färre lungcancerfall inträffar inom om rökningen halveras? Svar: 240

Cancerpreventionskalkylatorn: Vad händer med sjukvårdskostnader i U-Öregionen? Svar: Minskar med 31Mkr FK -22 Mkr; Kommunerna -33 Mkr totalt minus 86 Mkr.

REGIONALT CANCERCENTRUM UPPSALA ÖREBRO

Från Cancerpreventionsplanen:

Kvalitetsindikatorer för uppföljning

Strukturindikatorer

- Antagen cancerpreventionsplan på sjukvårdsregional nivå i Samverkansnämnden Uppsala-Örebro sjukvårdsregion.
- Förekomst av länsvisa handlingsplaner för god och jämlik hälsa.

Processindikatorer

- Andel samtal om levnadsvanor inom primärvård, tandvård, specialiserad vård och psykiatri.

Resultatindikatorer

- Andel vuxna med bra allmänt hälsotillstånd.
- Andel vuxna med goda levnadsvanor.

- Vad behöver vi göra nu?

Vårt arbete måste nå fram till dem som befinner sig på marken!

Vi måste etablera effektiva samarbeten:

NPO/RPO levnadsvanor + RCC-prevention + Folkhälsoenheter
Socialstyrelsen + Folkhälsomyndigheten + RCC i samverkan mfl.

Vi behöver bättre registerdata för uppföljning, ffa processindikatorer